

LBRIS

We know
books

ROBERT
LOUIS STEVENSON

INSULA COMORII

Traducere de F. BRUNEA-FOX

EDITURA
PRUT

<i>Prefață</i> de Dan Grigorescu.....	5
CUMPĂRĂTORULUI ȘOVĂIELNIC.....	17

Partea I. BĂTRÂNUL PIRAT

Capitolul I. BĂTRÂNUL LUP DE MARE DE LA AMIRAL BENBOW	21
Capitolul II. CÂINE NEGRU APARE ȘI DISPARE	29
Capitolul III. SEMNUL NEGRU	36
Capitolul IV. LADA CĂPITANULUI	43
Capitolul V. SFÂRȘITUL ORBULUI	50
Capitolul VI. HĂRTIILE CĂPITANULUI	56

Partea a II-a. BUCĂTARUL VASULUI

Capitolul VII. PLEC LA BRISTOL	65
Capitolul VIII. FIRMA „LA OCHEAN”.....	71
Capitolul IX. PULBERE ȘI ARME.....	77
Capitolul X. CĂLĂTORIA.....	83
Capitolul XI. CE-AM AUZIT DIN BUTOIUL CU MERE	89
Capitolul XII. SFAT DE RĂZBOI	96

Partea a III-a. AVENTURA MEA PE INSULĂ

Capitolul XIII. CUM MI-AM ÎNCEPUT AVENTURA PE INSULĂ	105
Capitolul XIV. PRIMA LOVITURĂ	110
Capitolul XV. OMUL DIN INSULĂ	115

Partea a IV-a. ÎNTĂRITURA

Capitolul XVI. DOCTORUL POVEȘTEȘTE CUM A FOST PĂRĂSIT VASUL.....	125
Capitolul XVII. URMAREA POVESTIRII DOCTORULUI, ULTIMUL DRUM AL BĂRCII.....	130
Capitolul XVIII. URMAREA POVESTIRII DOCTORULUI, SFÂRȘITUL PRIMEI ZILE DE LUPTĂ.....	135
Capitolul XIX. JIM HAWKINS REIA POVESTIREA. GARNIZOANA DIN ÎNTĂRITURĂ	140
Capitolul XX. SOLIA LUI SILVER.....	146
Capitolul XXI. ATACUL	152

Partea a V-a. AVENTURA MEA PE MARE

Capitolul XXII. CUM A ÎNCEPUT AVENTURA MEA PE MARE.....	161
Capitolul XXIII. REFLUXUL	167
Capitolul XXIV. CĂLĂTORIA CU CIOBACA	173
Capitolul XXV. AM DAT JOS STINDARDUL PIRAȚILOR.....	179
Capitolul XXVI. ISRAEL HANDS.....	185
Capitolul XXVII. CONDORES.....	193

Partea a VI-a. CĂPITANUL SILVER

Capitolul XXVIII. ÎN TABĂRA DUȘMANILOR	201
Capitolul XXIX. IARĂȘI SEMNUL NEGRU	210
Capitolul XXX. PE CUVÂNT DE CINSTE	217
Capitolul XXXI. GOANA DUPĂ COMOARĂ. INDICAȚIILE LUI FLINT	224
Capitolul XXXII. GOANA DUPĂ COMOARĂ. GLASUL DIN PĂDURE.....	231
Capitolul XXXIII. PRĂBUȘIREA UNEI CĂPETENII.....	237
Capitolul XXXIV. ...ȘI CEL DIN URMĂ	244

Capitolul I

BĂTRÂNUL LUP DE MARE
DE LA AMIRAL BENBOW

*Squire*¹ Trelawney, doctorul Livesey și alți câțiva domni mi-au cerut să aștern pe hârtie, cu de-amănuntul, tot ce știu despre Insula Comorilor și să nu las nimic la o parte, în afară de poziția sa geografică, deoarece se mai află acolo o comoară, care n-a fost încă ridicată; ca atare, iau condeiul în anul mântuirii 17... și mă întorc cu gândul la vremea când tatăl meu ținea hanul Amiral Benbow și când bătrânul marinar cu fața smeadă și brăzdată de o tăietură de sabie s-a adăpostit sub acoperământul nostru.

Mi-l aduc bine aminte de parcă ar fi fost ieri; a sosit călcând apăsat, la ușa hanului, urmat de un om care îi aducea cufărul într-o roabă; bătrânul era oacheș, înalt, voinic și greoi; coada perucii năclăită de catran îi atârna peste gulerul slinos al hainei sale albastre; avea mâinile noduroase, pline de creștături, cu unghii negre și rupte; o tăietură de sabie îi brăzda obrazul cu o dungă urâtă, vânătă-alburie. Parcă-l văd: fluierând încetișor, își lunecă privirea de-a lungul golfului, apoi, cu glasul său bătrân, ascuțit și tremurător, pe care-l dogise desigur tot muncind la manelele cabestanului², începu să cânte vechiul cântec marinăresc pe care avea să-l repete de atâtea ori după aceea:

¹ Moșier, cu titlul de cavalier (n.t.).

² *Cabestan*, mecanism cu ajutorul căruia se ridică și se deplasează încărcătura pe vase.

*Cinșpe inși pe lada lui,
Io-ho-ho
Și o sticlă cu rachiu...*

Izbi în ușa cu un băț, aidoma îndesătorului de care se slujesc marinarii la tunurile de pe corabie, și când tatăl meu apăru, el îi ceru pe un ton grosolan un pahar cu rom. Îndată ce fu servit, îl bău tacticos, ca omul ce se pricepe, gustându-i aroma și plimbându-și în același timp privirea de la țărnul stâncos la firma noastră.

– Mișto golf, spuse într-un sfârșit, dar și crâșma-i frumos așezată. Mușterii mulți, jupâne?

Tatăl meu îi răspunse că, din păcate, avea foarte puțini mușterii.

– Strașnic! Aici îmi arunc ancora! reluă el. Fă-te-ncoa! îi strigă omului ce împingea roaba; acostează și debarcă lada. Am să stau pe aici o bucată de vreme, continuă el, nu-s mofturos: băutura, slănină și

ouă, mai mult nu-mi trebuie... Și limba aceea de pământ, de pe care se văd corăbiile ce trec... Cum să-mi spui? Spune-mi căpitane. Mda! Știu ce te roade... poftim... și azvârli pe pragul ușii trei sau patru monede de aur. Când se isprăvesc, vii iar la mine! zise el, semeț ca un căpitan de fregată.

Într-adevăr, deși hainele îi erau jerpelite și vorba grosolană, nu aducea a marinar de rând: mai curând părea să fie un comandant sau un secund deprins să fie ascultat ori să lovească. Omul cu roaba ne-a istorisit că în dimineața aceea călătorul nostru coborâse din diligență în fața hanului Royal George; s-a interesat acolo de ospătăriile de pe coastă și auzind lucruri bune, pare-se, despre hanul nostru, aflând de asemenea că nu-i așezat la drumul mare, l-a ales pe acesta dintre toate. Asta-i tot ce am putut afla despre oaspetele nostru.

Era un om tăcut din fire. Hoinărea toată ziua în jurul golfului sau se cățara pe stâncile țărmlui, înarmat cu o lunetă de alamă; în fiecare seară se cuibărea într-un colț al sălii, lângă foc, și bea vârtos rom cu apă. De cele mai multe ori, când îi spunea cineva vreo vorbă, nu răspundea nimic; îl repezea însă, cu o privire furioasă și pufnea pe nas ca o concă¹ marină în care năierii suflă pe vreme de ceață; și noi, și cei care veneau la han, ne-am obișnuit curând să-l lăsăm în plata Domnului. Zilnic, când se întorcea de la plimbare, întreba dacă n-au trecut cumva marinari pe drum. La început credeam că întrebarea asta pornea din dorința de-a întâlni derbedei de teapa lui; cu timpul însă ne-am dat seama că, dimpotrivă, se ferea de dânșii. Când se întâmpla ca vreun marinar, trecând de-a lungul coastei, în drum spre Bristol, să poposească la Amiral Benbow, căpitanul, înainte de a intra în sală, îl cerceta cu de-amănuntul prin perdeaua de la fereastra ușii și, cât timp se afla străinul acolo, stătea mut ca un pește. Pentru mine, unul, purtarea lui nu era o taină, deoarece, într-o oarecare privință, eram părtaș la neliniștile lui; într-o zi m-a luat deoparte și mi-a făgăduit că-mi dă la fiecare început de lună o băncuță de patru penny dacă

¹ Scoică.

„am să stau de veghe”, vestindu-l numaidecât când voi zări „un marinar cu un singur picior”. De atunci, de fiecare dată când se împlinea sorocul și-i ceream bănuța făgăduită, căpitanul pufnea și rămânea cu ochii fixați în podea; înainte de a trece săptămâna însă, eram sigur că o să se îmbuneze și o să-mi aducă pitacul, amintindu-mi porunca privitoare la „marinarul cu un singur picior”.

Nu e nevoie să mai spun că marinarul acela olog mă urmărea și în somn. În nopțile vijelioase, când vântul zgâlțâia pereții casei și când talazurile se spărgeau mugind de-a lungul golfului, năpustindu-se peste stâncile țărmului, îl vedeam ivindu-se în mii de plăsmuiri și cu o mie de înfățișări diavolești. Ba avea piciorul retezat de la genunchi, ba din șold; uneori era un fel de dihanie cu un singur picior crescut din mijlocul trunchiului. În sfârșit, în visele mele cele mai cumplite îl vedeam alergând șontac-șontac, fugărindu-mă peste gardurile de mă-răcini, peste șanțuri. Pe scurt, măcar pentru aceste înspăimântătoare arătări îmi meritam cu prisosință bănuțul.

Dar spaima ce mi-o insufla afurisitul marinar schilod nu se ase-muia nici pe departe cu groaza ce-o vâra căpitanul în sufletele celor din jur. Erau nopți când turna în el mai multă băutură decât putea suporta; uneori stătea la masă fără să bage pe nimeni în seamă, lălă-ind vechile, nerușinatele și fioroasele lui cântece marinărești; alteori porunca să se aducă băutură pentru toată lumea și-i silea pe toți să-i asculte, dârdâind, bazaconiile, ori să reia, în cor, „cântecele” sale. De multe ori auzeam cutremurându-se casa de „io-ho-ho și o sticlă de rachiu”. Cuprinși parcă de frica morții, mușteriii se înghesuiau unul într-altul, cântând fiecare cât mai tare ca să scape de bruftuieli. Căci atunci când îl apucau pandaliile, își ieșea cu totul din minți; izbea cu pumnul în masă ca toată lumea să amuțească; sau îl năpădea o mânie nemaipomenită pentru că i s-a pus o întrebare, ori fiindcă nu i se luau în seamă parascoveniile. Nu dădea voie nimănui să plece acasă, până când el, trăsnet de băutură, nu se ducea, pe două cărări, să se culce.

Povestirile lui aveau darul să înspăimânte lumea mai mult decât orice! Povestiri cumplite în care era vorba numai despre spânzurați

și oameni aruncați în apă, despre furtuni pe ocean, despre secetosele insule ale Broaștei-țestoase și despre întâmplări fioroase petrecute prin meleagurile coloniilor din America spaniolă. Recunoștea singur că și-a făcut veacul printre cei mai păcătoși oameni pe care Dumnezeu i-a răbdat vreodată pe oceane; iar limbajul pe care-l folosea scârbea lumea noastră simplă de la țară, în aceeași măsură ca fărădelegile pe care le depăna. Tata se plângea neincetat că bătrânul o să ne aducă la sapă de lemn și că o să-și piardă toți clienții, care – ca să nu mai fie hăituiți, târbăciți și trimiși la culcare cu inima cât un purice – n-or să mai calce pragul cârciumii noastre; eu cred însă că

în realitate prezența lui ne-a folosit. E adevărat că oamenii mureau de frică, dar tocmai asta îi atrăgea; era oleacă de însuflețire în pașnica lor viață de țară; ba se găsiră chiar niște flăcăi care nu se sfiau să-l admire, numindu-l un „adevărat lup de mare”, ori „bătrân marinăr de apă sărată”, ori câte și mai câte, neuitând să adauge că numai astfel de oameni făceau ca Anglia să fie temută pe mări.

Dar, rămânând la noi, ne păgubea în alt chip. Săptămânile se perindau, lunile la fel, banii care ni-i dăduse se isprăviseră de mult și tatei nu-i prea dădea mâna să-i ceară mereu alții. Când își lua vreodată inima-n dinți și-i pomenea de bani, căpitanul pufnea pe nări cu atâta zgomot, de-ai fi zis că răcnește, și atunci bietul tata nu știa pe unde să iasă mai repede. Îl vedeam apoi frângându-și mâinile de deznădejde după o astfel de discuție și sunt sigur că sâcâiala și groaza în care trăia i-au grăbit timpuriul și nefericitul sfârșit.

Cât a stat la noi, căpitanul nu și-a schimbat niciodată straietele, afară doar ciorapii, câteva perechi cumpărate de la un boccegiu. I se stricase un colț al tricornului și cu toate că ruptura îl stânjenea când bătea vântul, a lăsat-o să-i atârne peste frunte. Mi-aduc aminte în ce hal îi era haina, pe care și-o cârpea singur în odaia lui de sus, și căreia ajunsese, în cele din urmă, să-i pună petic lângă petic. Nu primea scrisori și nici nu trimitea, iar cu vecinii de masă nu stătea de vorbă decât atunci când era amețit de băutură. În ce privește cufărul, nimeni nu l-a văzut vreodată deschis.

Dar într-un rând, puțin înainte de obștescul sfârșit al tatei, căpitanul și-a găsit nașul. Bietul tata era pe atunci măcinat rău de boala care i-a scurtat zilele. Doctorul Livesey venise într-o după-amiază să-și vadă bolnavul și, după o gustare pe care i-a servit-o mama, a intrat să-și fumeze pipa în sală, așteptând să i se aducă din cătun calul, căci în vremea aceea noi nu aveam grajd. Mă țineam după el, și-mi amintesc și acum deosebirea izbitoare dintre doctorul atât de distins, atât de îngrijit – pudra perucii albă ca neaua, ochii negri, sclipitori, purtarea aleasă – și ceilalți oameni neciopliți, clienții obișnuiți ai tatei. Dar mai cu seamă acum, mă izbea nepotrivirea dintre el și sperietoarea

asta de pirat, jegos, greoi, cu ochii urduroși, care stătea prăvălit cu brațele pe masă, umflat de rom. Deodată, căpitanul a început să răcnească veșnicul lui cântec:

Cinșpe inși pe lada lui,

Io-ho-ho!

Lada căpitanului,

Io-ho-ho!

Beți, căci căpitanu-i mort,

Io-ho-ho!

Și vă duce dracu-n port,

Io-ho-ho!

La început îmi tot închipuiam că „lada căpitanului mort” era chiar lada barosană de sus, din odaia din față, pe care mereu o întovărășeam, în visele mele urâte, cu marinarul fără un picior. Dar începusem să mă obișnuiesc cu cântecul și acum nu-l mai luam în seamă; era nou numai pentru doctorul Livesey și am observat că nu i-a plăcut deloc, pentru că s-a oprit o clipă supărat, înainte de a-și continua discuția cu bătrânul grădinar Taylor, despre un leac nou contra reumatismelor de care suferea. Între timp, căpitanul, înfierbântându-se câte puțin de propriul său cântec, începu să dea cu pumnul în masă, cu un înțeles pe care-l știam cu toții: să tăcem din gură. Glasurile amuțiră ca prin farmec, afară de acela al doctorului, care continua să vorbească, limpede și prietenos, cu obișnuita lui sfătoșenie, trăgând cu vioiciune câte un fum din pipă, la fiecare două cuvinte. Căpitanul îl țintui din ochi, izbi din nou cu pumnul în masă și, după ce îl mai înfruntă cu privirea, trase o înjurătură urâtă, strigând:

– Liniște acolo, între punți...

– Mie îmi vorbești, domnule? întrebă doctorul.

Și cum bădăranul răspunse, repetând înjurătura, că da, doctorul reluă:

– N-am decât un lucru să-ți spun, domnule. Dacă ai să continui să bei atâta rom, lumea o să scape curând de un netrebnic.

Pe căpitan îl apucă o furie turbată. Sări de pe scaun, scoase un cuțit marinăresc, îl deschise ca pe un briceag și – cumpănindu-l așa deschis în palmă – îl amenință pe doctor că-l țintuiește de perete.

Doctorul nici nu tresări măcar. Privindu-l peste umăr, îi vorbi mai departe, pe același ton, poate un pic mai ridicat, ca să audă toți cei de față, însă liniștit și răspicat:

– Dacă nu-ți bagi îndată cuțitul în buzunar, pe cinstea mea că la prima sesiune a juraților ai să fii spânzurat!

Se măsurară din ochi; în cele din urmă, căpitanul se dădu bătut; își vârî la loc cuțitul în buzunar și se așeză mârâind ca un câine bătut.

– Și acum, domnule, continuă doctorul, acum, când știi câte parale faci, să fii sigur că atâta timp cât ai să te mai afli în district, zi și noapte o să am privirea ațintită asupra dumitale. Eu nu sunt numai doctor, sunt și magistrat; și dacă se va întâmpla să aud cea mai mică plângere, chiar dacă va fi vorba numai de o mojicie ca aceea de adineauri, am să iau măsuri să fii înhățat și izgonit de-aici. Ține minte ce ți-am spus.

Puțin timp după aceea fu adus calul, și doctorul Livesey plecă; în seara aceea, și în multe seri care urmau, căpitanul a stat liniștit.

Capitolul II

CÂINE NEGRU APARE ȘI DISPARE

Puțin după aceea s-a petrecut prima din șirul acela de întâmplări misterioase, care ne-au descotorosit în sfârșit de căpitan, nu însă, după cum veți vedea, și de alte belele în legătură cu el. Bântuise o iarnă amarnic de friguroasă și de lungă, cu geruri aspre și vânturi haine; chiar de la începutul ei am simțit că bietul tata nu va mai apuca primăvara. Se stingea văzând cu ochii, iar mama și cu mine, împovărați până peste cap de grijile hanului, nu mai găseam răgaz să vedem ce-i cu locatarul nostru nesuferit.

Era într-o dimineață de ianuarie, devreme de tot, o dimineață cu ger înțepător. Chiciura acoperea golful, valurile parcă lingeau ușurel pietrele de pe țărm, soarele abia răsărit nu poleia decât crestele colinelor și strălucea pe fața mării până hăt departe. Căpitanul, care se trezise mai devreme ca de obicei, coborâse la țărm cu un tesac¹ ce se legăna sub poalele largi ale vechii sale haine sinilii, cu luneta de alamă subsuoară și tricornul dat pe ceafă. Îi văd parcă și acum aburul răsuflării plutind în urmă-i, pe când zorea cu pași zdraveni; iar până să cotească după stâncă mare, îl auzeam bombănind mânios foc, continuând parcă să se certe în gând cu doctorul Livesey.

Pe scurt, mama se afla sus, la căpătâiul tatei, eu pregăteam tocmai gustarea pentru căpitanul care trebuia să se înapoieze, când

¹ Sabie scurtă și lată.

deodată ușa se deschise și un om pe care nu-l mai văzusem niciodată intră în sală. Era tras la față și gălbejit, îi lipseau două degete la mâna stângă și, cu toate că tesacul îi atârna de șold, nu prea avea înfățișarea bătaioasă. Mă obișnuisem să fiu cu ochii în patru după marinarii cu un picior sau chiar cu două și mărturisesc că noul venit mă punea în încercătură. Nu aducea nici pe departe a matelot, și cu toate acestea parcă ieșea un miros de mare din făptura lui.

L-am întrebat cu ce-aș putea să-l servesc. Mi-a răspuns că ar vrea un rom, dar tocmai când mă pregăteam să i-l aduc, el se așeză pe marginea unei mese și-mi făcu semn să mă apropiu. Am rămas locului cu șervetul în mână.

– Fă-te-ncoa, băiețăș, mă îmbie el. Vino mai aproape.

Făcui un pas înainte.

– Asta-i prânzul camaradului meu Bill? mă întrebă el, făcându-mi cu ochiul.

I-am răspuns că nu-l cunosc pe camaradul său Bill și că masa era pregătită pentru cineva care găzduia la noi și căruia îi spuneam căpitanul.

– *All right*, urmă el. Dacă prietenul meu Bill vrea să i se spună căpitanul, mă rog, treaba lui. Dar o tăietură pe obraz are, nu-i așa? Și niște apucături belalii de tot, mai ales după ce a tras la măsă. Să zicem că omul tău, căpitanul, are o tăietură pe obraz, și să mai zicem, dacă-mi îngădui, că acest obraz e cel drept. Ei, vezi? Și acum să te întreb încă o dată: camaradul meu Bill este acasă?

I-am răspuns că ieșise să se plimbe.

– Pe unde-a luat-o, piciule? Pe unde-s-a dus?

După ce i-am arătat cu mâna spre stânci, spunându-i că domnul căpitan nu va zăbovi mult și după ce i-am mai răspuns la alte câteva întrebări, el zise:

– Ah! Ce o să se mai bucure prietenul meu Bill! Ca de băătură o să se bucure!

Dar rostind aceste vorbe, fața lui crispată numai plăcere nu arăta și aveam motive să cuget că dacă străinul credea cu adevărat ceea

ce spusese, apoi, fără doar și poate, se amăgea! M-am gândit însă că toate astea nu mă privesc pe mine; și, la drept vorbind, chiar dacă ar fi fost altminteri, ce puteam face? Străinul se proțâpise lângă ușa, de unde pândea cotitura drumului, cum pândește o pisică șoarecele. La un moment dat am ieșit afară, dar el m-a chemat înapoi; și cum eu n-am venit chiar atât de repede cât ar fi vrut el, am văzut o cumplită schimbare pe chipul lui palid; îmi porunci să intru în casă și trânti o sudalmă atât de groaznică, încât mă străbătu un fior. M-am întors numaidecât și el se purtă ca la început cu mine, jumătate alintător, jumătate glumeț; bătându-mă pe umăr, îmi spuse că sunt un băiat bun și pe placul lui.

– Am și eu un băiat, care-ți seamănă leit; e bucuria inimii mele. Ia aminte însă, lucrul cel mai de preț la un copil e ascultarea. Auzi, piciule? Ascultarea. Dacă ai fi pe o corabie cu Bill, n-ai aștepta să îți se spună de două ori un lucru. El n-ar îngădui una ca asta și nimeni din acei care au navigat cu el. Hei, dar uite-l și pe prietenul meu Bill. Umbă cu ocheanul subsuoară, bată-l norocul! Hai să intrăm amândoi în sală, piciule, și să ne ascundem după ușa, ca să-i facem lui Bill o mică surpriză, bată-l norocul să-l bată!

Spunând acestea, străinul mă trase în sală, mă împinse într-un colț, îndărătul ușii, în așa fel încât canatul ei să ne ascundă pe amândoi când s-o deschide. Vă puteți închipui că nu mă simțeam deloc bine și că eram foarte neliniștit. Ceea ce mă speria și mai rău era că străinul nu părea a fi nici el în apele sale, căci trase puțin sabia de mâner, făcând să joace lama în teacă, și cât a durat așteptarea el tot înghițea în sec, de parcă ar fi avut, vorba ceea, un nod în gâtleej.

În sfârșit, căpitanul sosi, trânti cu zgomot ușa îndărătul său, fără să privească nici în stânga, nici în dreapta și se duse întins spre masă, unde-l aștepta gustarea.

– Bill, strigă străinul, cu un glas pe care-l simțeam că voia să-l facă îndrăzneț și impunător.

Căpitanul se răsuci pe călcâie și îl înfruntă. Culoarea arămie a feței lui dispăruse și chiar și nasul i se făcuse vânăt; avea uitătura